

Пам'яті Бориса Євгеновича Патона

Національна академія наук України з глибоким сумом повідомляє, що 19 серпня світову і вітчизняну науку спіткала велика втрата – на 102-му році життя зупинилося серце видатного українського вченого в галузі металургії, технології металів, електрозварювання та матеріалознавства, організатора науки, державного та громадського діяча, Президента Національної академії наук

України, директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України, двічі Героя Соціалістичної праці, першого Героя України академіка **Бориса Євгеновича Патона**.

Борис Євгенович Патон – видатний учений у галузі зварювання, металургії і технології металів, матеріалознавства, який здобув світову славу і визнання. Автор багатьох основоположних досліджень і створених на їх основі високих технологій, талановитий організатор науки, визначний громадський діяч. Йому була притаманна виняткова здатність передбачати перспективні тенденції розвитку науки, що відіграють вирішальну роль на певному етапі науково-технічного прогресу.

Світовий авторитет Б. Є. Патону принесли різнобічна та надзвичайно плідна наукова й інженерна діяльність, прагнення спрямувати фундаментальні наукові дослідження на вирішення проблем суспільства.

Близько 67 років він очолював всесвітньо відомий академічний Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона, що виріс у потужний науково-технічний комплекс.

Під керівництвом Б. Є. Патона і за його особистою участю в Інституті проведено глибокі дослідження й отримано вагомі результати в розробці прогресивних технологій нероз'ємного з'єднання й обробки металів і неметалів у різних умовах і середовищах. До них належать зварювання і наплавлення під флюсом, зварювання в захисних газах суцільним і порошковим дротом, електрошлакове зварювання, стикове зварювання оплавленням, газотермічне напилювання, променеві технології та інші процеси.

Фундаментальні дослідження Б. Є. Патона і його учнів щодо взаємодії зварювальних джерел нагрівання з розплавленим металом заклали основу для створення нової галузі металургії – спеціальної електрометалургії. Завдяки їй стало можливим лиття особливо чистих спеціальних сталей і сплавів, кольорових металів, одержання унікальних композиційних матеріалів. Відкрилися перспективи для створення новітніх конструкційних і функціональних матеріалів ХХІ століття.

Академік Б. Є. Патон першим почав і розвинув дослідження з використання у космічній технології зварювальних процесів, виконаних космонавтами під час орбітальних польотів кораблів і в умовах відкритого космосу та в практичній медицині.

58 років Б. Є. Патон був президентом Національної академії наук України. Під його керівництвом Академія стала одним із найбільших наукових центрів Східної Європи, широко відомим у всьому світі. Вона відігравала й відіграє важливу роль у житті суспільства і держави, у прогресі науки й освіти, у зміцненні обороноздатності і розвитку народного господарства України.

Найважливішим напрямом організаторської діяльності Патона-президента був розвиток широкого спектра фундаментальних досліджень і створення на їх основі новітніх технологій для масштабного промислового застосування, орієнтування академічних інститутів на цей шлях.

Постійну увагу Борис Євгенович приділяв комплексності і пріоритетності наукового пошуку з найважливіших проблем природничих, технічних і соціогуманітарних наук. Ініціатива Б. Є. Патона максимально залучити наукові установи до вирішення соціально-економічних і науково-технічних проблем на місцях проявилася в організації академічних регіональних наукових центрів, що охоплюють усі області України.

Нова сторінка в багатогранній діяльності Б. Є. Патона відкрилася в роки незалежності України. Як член Ради з питань науки і науково-технічної політики при Президентові України і Ради національної безпеки і оборони України Борис Євгенович зробив великий особистий внесок в адаптацію Національної академії наук і всієї науки України до умов ринкової економіки.

Важливою була роль Б. Є. Патона у справі координації діяльності національних академій наук у нашій країні, співпраці з вищими навчальними закладами, розширення їхньої взаємодії в інтересах розвитку науки і держави в цілому. Він входив до складу Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, був головою Ради президентів академій наук України.

Академік Б. Є. Патон став одним із засновників і у 1993-2017 роках був незмінним президентом Міжнародної асоціації академій наук (МААН), що об'єднує низку національних академій наук, а також відомих у світі наукових організацій, університетів і фондів та є офіційним партнером ЮНЕСКО з консультативним статусом. Під його керівництвом працювала Наукова рада МААН з нових матеріалів.

Як людина, вчений і громадянин Б. Є. Патон мав неперевершений дар вести за собою в ім'я високої мети великі колективи вчених і організаторів науки, захоплювати їх невичерпним ентузіазмом, створювати сприятливі для творчості умови. Він завжди швидко і вчасно відгукувався і на проблеми, що виникали у колег, і на потреби економіки, держави.

Борис Євгенович був вірним сином українського народу, взірцем дослідника, управлінця та громадянина, вирізняючись могутнім талантом,

скромністю та працездатністю. Він любив повторювати, що наука – це його життя, а Академія – не просто робота, а друга, а можливо, і єдина його родина. Всі, хто мав щастя близько знати Бориса Євгеновича чи бодай раз спілкувався з ним у житті, підтвердять, що ця, без перебільшення, людина-епоха горіла своєю справою і робила все можливе й неможливе, щоб українська наука користувалася гідною увагою та підтримкою влади і громадськості. На його, як на Атлантових, плечах Національній академії наук України вдалося втриматися й зберегти автономність, самоврядність, свободу досліджень, що є невід’ємною умовою функціонування науки.

Колектив Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України висловлює глибокі співчуття рідним та близьким Бориса Євгеновича. Тяжка втрата... Осиротіла родина, наука, Україна... Світла пам’ять і вічна шана визначній людині! Достойне життя! Блискучий приклад! Великий українець у світовому масштабі! Гордість! Геній, якого не забудемо! Нехай його науково-технічна справа і надбання живуть та гідно продовжуються!

